

destemming

Ik maak gebruik van de website van mijn gemeente.

EENS

38%

ONEENS

62%

257 Stemmers. Meer stemming op LC.nl

tegest

De ondergang van PvdA en CDA

Voor de neergang van het CDA en de PvdA zochten al diverse commissies naar verklaringen. Zij trokken altijd de conclusie dat deze partijen er onvoldoende in slaagden hun boodschap over het voetlicht te krijgen. Maar de oorzaak ligt veel dieper.

Van de oorlog tot de jaren tachtig ging de koopkracht van de mensen die een cao-gerelateerd inkomen hadden gestaag omhoog. En scoorde de PvdA 52 zetels en het CDA 54. In de laatste peiling was dat voor de PvdA 16 en voor het CDA 15.

Na 1986, dus inmiddels al 25 jaar, zijn PvdA en CDA koersvast op weg naar de ondergang. Mensen met hogere inkomens waaieren uit over alle partijen, met als uitschieter de VVD.

Voor 1980 nam het inkomen van de meeste mensen trendmatig toe. Na 1980 was dat afgeopen. De welvaartstijging werd afhankelijk van de opleiding.

Mensen die afhankelijk waren van een cao-inkomen werden wel opgejaagd meer te produceren, maar schoten daar in materieel opzicht niets mee op. Hun koopkracht en die van mensen

het hoofd boven water te kunnen houden ontstond er het fenomeen van de tweeverdieners. En groeide de onvrede onder de kiezers. Het CDA en de PvdA hebben dit niet goed onderkend.

Het achterblijven van grote groepen bij de welvaartstijging heeft bij miljoenen mensen veel onvrede en wrok teweeggebracht, temeer omdat vrijwel alle politieke partijen, inclusief PvdA en CDA, een inkomenspolitiek steunden die niet gebaseerd is op behoeften maar op diploma's.

Dat heeft ertoe geleid dat mensen die niet echt hebben doorgeleerd, of dat niet kunnen, zich achtergesteld voelen. Daar komt bij dat beide partijen de zekerheden van de verzorgingsstaat die vooral voor die mensen van belang zijn al decennia lang afbreken onder het motto dat mensen flexibel en zelfredzaam moeten worden.

De laatste tien jaar zien we de onvrede als gevolg van achterstelling tot uitbarsting komen. Veel mensen die van een cao-loon of een uitkering moeten leven en nog rationeel zijn, lopen over naar de SP op zij die

dedagstelling

Stadswijk is uit, dorpswonen is in

Bij steden verrijzen nog steeds grote nieuwe woonwijken, terwijl in bepaalde gebieden dorpen kampen met krimp. Toch zijn juist die dorpen te prefereren boven grootschalige stadsuitleg waar de menselijke maat verloren is gegaan. De stelling: **Niet wonen in grote nieuwe stadswijken heeft de toekomst, maar kleinschalig wonen in de dorpen.**

DANIEL DEPENBROCK

Tot mijn eigen verbazing woon ik, als stadskind, sinds een jaar in een dorp. Rustig, ruim en groen. Maar wel met een intensieve band met de stad. Dorpswonen en stadsleven is te combineren. Betekent dit de genadeslag voor de kiloknallers van het wonen: de stedelijke uitbreidingslocaties? Krijgt wonen in dorpen een revival? Of probeer ik alleen mijn eigen woonkeuze te verklaren?

Nederlandse steden zijn sinds pakweg twee decennia terug van weggeweest. Wapenfeiten: cultuur, sfeer, voorzieningen maar ook een flink aanbod van mooie, nieuwe (koop)woningen. Daarmee weten de steden ook felbegeerde gezinnen en welgestelden aan zich te binden. De opkomst van internet leidde bovendien niet tot 'the end of

space' maar juist tot meer echte ontmoeting, in parken, kantoren, cafés, broedplaatsen. Dat gaat nu eenmaal het beste op een plek met veel mensen. De stad, om te wonen en te leven. En toch zie ik scheuren in die populariteit ontstaan.

We zien steeds duidelijker tekenen van een structurele verandering: grootschaligheid raakt uit de gratie. Steeds meer mensen vragen om de menselijke maat, een persoonlijke benadering, betrouwbaarheid en veiligheid, soms met de geur van vroeger. De reclamewereld is hier een mooie graadmeter

voor; grote bedrijven wringen zich in bochten om klein over te komen. Maar het is meer dan alleen het oproepen van een sfeer; de onderstroom is echt. Zelfs de discounter biedt nu biologische producten, de vleessector kwam zowaar tot overeenstemming om vanaf 2020 'duurzaam' te produceren. En dichterbij huis: eigen groente verbouwen is een kleine hype, regio's voeren streekproducten of zelfs een eigen munt in, mensen wekken op kleine schaal hun eigen energie op. Kortom: kleinschaliger, lokaler en zelfvoorzienender.

Met name de stedelijke uitleglocaties passen totaal niet bij de trend van de menselijke maat. Uit woonmilieustudies blijkt dat mensen óf echt stedelijk willen wonen óf dorps, recreatief, ruim. Voor de mensen die groen en ruim willen wonen, creëren we grote uitbreidingswijken aan de rand van de stad met een waterig dorps of recreatief sausje: ruime woningen op een te krappe kavel aan het onvermijdelijke 'makelaarswater'. Vinex is dan wel voorbij, maar grootschalig monomaan uitbreiden aan stadsranden doen we nog steeds. Zulke locaties zijn vlees

noch vis, of anders in elk geval een kiloknaller. Niet dorps, niet recreatief, niet stedelijk, niet kleinschalig. Nu op de woningmarkt de druk behoorlijk van de ketel is, zien we dat dit soort locaties het moeilijk krijgt.

Al deze ontwikkelingen in aanmerking genomen, hebben dorpen goede papieren. Kleinschalige locaties, een lokaal netwerk van betrokken bewoners en ondernemers, ruimte in én om het huis en een gezonde omgeving helpen om zelfvoorzienender te worden. Het is bovendien steeds gemakkelijker om de stad te beleven zonder er

te wonen. Thuiswinkelen via internet voorziet in bijna alle praktische behoeften, ook op het platteland. Thuiswerken wint aan acceptatie bij werkgevers en maakt het werkelijk mogelijk om de spits te mijden. Het bezoeken van de stad, voor ontmoeting, overleg, sfeer of funshoppen is vervolgens een vrije keuze.

Krimp is een heel lokaal fenomeen. Ook in krimpgebieden zijn er dorpen die groeien of in elk geval stabiel blijven. Hun succes schuilt naar mijn idee in een combinatie van kenmerken: goed ontsloten, een mooie omgeving, een karakteristieke woningvoorraad, een goed imago en een sterk sociaal leven, maar niet per se veel voorzieningen. Uit onderzoek in Noordoost-Groningen bleek juist dat mensen in echte woondorpen beter te spreken zijn over het voorzieningenniveau dan mensen in voorzieningendorpen. Juist in krimpgebieden zie je precies waar de potentie groter is; mensen hebben daar wat te kiezen en de aantrekkelijkste dorpen houden stand, zonder hulp.

De gemeente Hogeveen besloot onlangs om niet meer grootschalig uit te breiden, alleen nog 'in te breiden' in de stad en daarnaast kleinschalige locaties aan te bieden in de dorpen. De markt bepaalt vervolgens in welk tempo ontwikkelingen tot stand komen. Dat lijkt mij een perfecte keuze, die mensen de ruimte biedt om te kiezen voor stads of juist écht rustig en ruim wonen nabij die stad. En we hoeven de compacte stadsgedachte niet helemaal overboord te gooien. Laten we 'm consequenter maken: stads wonen doe je in de stad, niet grootschalig en eentonig langs de randen. En ruim wonen doe je in de dorpen of op het platteland.

Daniel Depenbrock is adviseur woningmarktonderzoek bij KAW Architecten in Groningen.

De Leeuwarder wijk Blitsaerd in de vroegere Bullepolder is geen succesvol project.

FOTO LC/MARCEL VAN KAMMEN

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl of www.lc.nl